

Zala Dobovšek

Občinstvo – božji razsodnik

Via Negativa na ogled postavlja svoj šesti grešni produkt – ZAVIST. Ta razdiralni greh, ki med drugim nemalokrat služi kot osrednji stereotipni ožig slovenskega naroda, je tokrat svojo podstavo za interpretacijo črpal iz bibličnega fundamenta. In končno se je nekdo upal povedati na glas in brez zadržkov: Občinstvo je BOG.

Zavist je skozi dogajanje podana sicer tudi skozi optiko vsakdanje spremljevalke, a temeljni vzgib raziskuje na zakoreninjenem polju pra-zavesti. Predstava Štiri smrti se resda začne v slogu »zakaj je nekdo bolj zanimiv in pomembnejši kot jaz?« in se tako vzporeja z generalno oznako, a nadalje se osrednje zavistne razsežnosti začrtajo skozi biblijsko paradigmo. Svojo idejno izhodišče ustvarjalci črpajo iz zgodbe o Abelu in Kajnu, ki pripomore k opredeljevanju tokratne re-interpretacije razmerja med človekom in bogom. Njuna posebitev in premestitev se priložnostno pomakne v relacijo nastopajoči : občinstvo.

Na enem raziskovalnem polu torej rivalstvo, mučeništvo in zavist ter na drugem »božja« in ultimativna razsodba občinstva, ki se meri po intenzivnosti ploskanja. Ob iskanju naklonjenosti publike in trudu, da se izkažejo bolje kot njihov imaginarni Abel, igralci vzpostavijo dualnost vlog. Poleg svoje lastne pojave posredujejo še zgodbe nekaterih edinstvenih ustvarjalcev, ki jih igralci zavzamejo kot svojevrstne »inspirativne subjekte« in preko katerih uokvirjajo obsege smrti. Iluzorična spojitve s posameznimi »idoli« poteka tako na telesni imitaciji kot tudi na iskanju enotne psihične frekvence.

Katarina Stegnar, ki se poistoveti s karizmatično Pino Bausch, v popolnem zanosnem imitiranju njenih gest uprizori počasno (fiktivno) umiranje na odru in ob tem kakopak srčno upa, da ji je z gracioznim umiranjem nepreklicno uspelo osvojiti srca gledalcev. Grega Zorc fenomen smrti v umetnosti spremlja skozi povsem drugačno prizmo, pri tem pa mu pomaga njegovo občudovanje Tima Etchellsa iz skupine Forced Entertainment. Etchells namreč kljub resnemu srčnemu obolenju vztrajno nastopa v maratonskih performansih in ob tem posredno dokazuje, da nič ne prekaša približevanja k resnični smrti v umetniškem delu. Vsak njegov nastop je potencialno tveganje, da se zgrudi in »uprizori« lastno smrt.

Radikalno tveganje življenja, zato da ugodimo željam (božjega) občinstva, nam skozi performerko Marino Abramović prezentira Petra Zanki. Rdečelična zaradi intenzivnega »avtoklofutanja« nas spomni na performans, kjer je Ambramovičeva šla do skrajne točke etičnega diskurza. Gre namreč za

Ritem 0, v katerem je doživela bližnje srečanje z izbrisom iz tega sveta, zato pa naj bi, sicer legitimno, s pomočjo rekvizita pištole poskrbel kar eden od njenih gledalcev.

Občinstvo skozi evolucijo vse bolj kraljuje ob statusu božjega razsodnika. Performerji, igralci in plesalci, ki so se pripravljani za svoj ugled konkretno spogledati tudi s Smrtjo, pa poleg vzbujanja umetniškega vtisa vse bolj prodirajo v dimenzije realnosti. Je ta v umetnosti ostala edina rešitev za zmago v »abel-kajnovskem« boju?

Via Negativa tokrat res ni »blestela« in se izpostavljala v vsebinsko-fizičnem prostituiranju kot sicer, temveč je predvsem soočila s subverzivnimi paralelami enega najbolj razdiralnih čustev, ki - kar je morda najbolj žalostno – v osnovi ne premore niti atoma spremljevalnega užitka.

Nahajajoč se na prostoru rodovitnih tal zavistnosti pa se zdi, da v »bratskih rivalstvih« naša aktivna udeležba že zdaleč ne pojenja. Le da je izginil tretji osrednji integralni faktor božjega, ki smo ga prevzetno umestili kar v nas same.